

Ko he fakamatalaga pukupuku o te fonotaga ki nā lagona fakaali e uiga ki *He taonga te tamaiti – Ko tamaiti takitahi he taonga (koloa): Ata fuafua mō te fuafuaga kātoa mō te akoakoga kāmata 2019-29*

Hini 1: Tūlaga maualuga e maua mō tamaiti i te fakaleleiagia o nā tūlaga fuafuagia	5
1.1 Fuafua tino matua tamaiti fou fuafakatatau mō tamaiti ma nā pepe	5
1.2 E manakomia nā kaukaunaga akoakoga kāmata ke fehoahoani ke fakamautū te vāfealoaloaki tūmau mō tamaiti	5
1.3 Fakamālohia mō te 100%, fuafua mō te 80% faiākoga pāhi i nā kaukaunaga e takitaki e faiākoga, e pāea ai te fuafuaga pe ko te 100%	5
1.4 Atiake nā fautuaga e uiga ki te fuaefa o te kulupu, ko te ata o te tino mai o te hikomaga ma nā fakamatalaga e uiga ki te hikomaga	6
1.5 Gazette <i>Te Whāriki</i> (te kalikalamu o te akoakoga kāmata) ke laogalago nā fakamoemoega fakatahi	6
1.6 Puipui nā tino e kaumaia nā kaukaunaga tūlaga maualalo mai te fakatūgia o ni kaukaunaga fakaopopo	6
1.7 Fakalahi nā kaukaunaga o te taukikilaga	6
Hini 2: Ko tamaiti takitahi e fakamālohia i nā āvanoa fuafua fakatatau ki nā lihohi e manakomia e kilātou ke fakalauolaola ai	6
2.1 Fakamautiona ko te fakatupega fakatutuha e lagolago ai ia tamaiti e manakomia e kilātou	6
2.2 Fai fakatahi ni meafaigāluega ke lagolago at te akoakoga ma te ola fiafia o tamaiti	7
2.3 Fakalahi te numela o nā kaukaunaga akoakoga kāmata e fakatōnuga e kilātou nā kaukaunaga mō te olaga fakatahi ke lagolago ia tamaiti ma ō lātou kāiga	7
Hini 3: Ko te inivehimeni (fakafano ni tupe ma ni taimi) i te tātou kaufaigāluega e lagolago ai te fakaakoakoga ma te akoakoga hili atu te lelei.	7
3.1 Fakalelei te tūmau o te tūlaga o nā totogi o faiākoga ma nā tūlaga o nā gāluega i te loaloa o te vāega o nā akoakoga kāmata	7
3.2 Fakamālohi te Kamataga o nā Akoakoga Faiākoga (ITE)	7
3.3 Fakalelei te akoakoga ma te atiakega fakapolōfēha (PLD)	8
3.4 Atiake he fuafuaga kātoa mō te aofakiga o te kaufaigāluega	8
Hini 4: Ko te fuafuaga e mautinoa ko te fakahoa mai e aogā, lava lelei ma kehekehe	8
4.1 Atiake ma kāmata he faiga ke iloa ai pe ko he akoakoga kāmata fou e manakomia	8
4.2 Tukuatu te pūlega ma te pulepulega lagolago mō nā kaukaunaga a nā komiuniti	8
4.3 Lagolago te fakavaega ma te fakamautūga o nā kaukaunaga akoakoga kāmata i nā fenua o te Kalauna e taukikila e te Matāeke o Ākoga	9
4.4 Fuafua fakatahi he ata fakatuha talafegai mō te fakatupega ma te Komiti a te Atunuku mō Te Kōhanga Reo	9
4.5 Fuafua fakatahi he ata fakatuha talafeagai mō te fakatupega ma te Fakalāpotopotoga o nā Vahegapepe o Niuhila	9
4.6 Māfaufau ke fakatū ni kaukaunaga akoakoa kāmata a te mālō ma he polokalame hukehuke e fai mea fakatahi ki ei	9
Hini 5: Ko te hihitemi o te akoakoga kāmata e fakaauau pea ke hākilikili ni māfauafuga fou, akoako ma fakalelei	9
5.1 Fakavae ni lototonuga kautū mō nā kaukaunaga akoakoga kāmata	9

5.2	Lagolago nā kaukaunaga akoakoga kāmata ke gālulue fakatahi ma iētahi kaukaunaga akoakoga	9
5.3	Lagolago mālohi nā onoonoga ke fakamautinoa te fakaauau pe o nā fakaleleiga	10
	Ko heā te mea e mihi?	10

Ko he fakamatalaga pukupuku o te fonotaga ki nā lagona fakaali e uiga ki *He taonga te tamaiti – Ko tamaiti takitahi he taonga (koloa): Ata fuafua mō te fuafuaga kātoa mō te akoakoga kāmata 2019-29*

Ko te fonotaga fakamua i te *He taonga te tamaiti-Ko tamaiti takitahi ko he taonga (koloa): Ko te ata o te fuafuaga kātoa mō te akoakoga kāmata 2019-29* e hau mai te 19 Novema 2018 ki te aho 15 o Māti 2019.

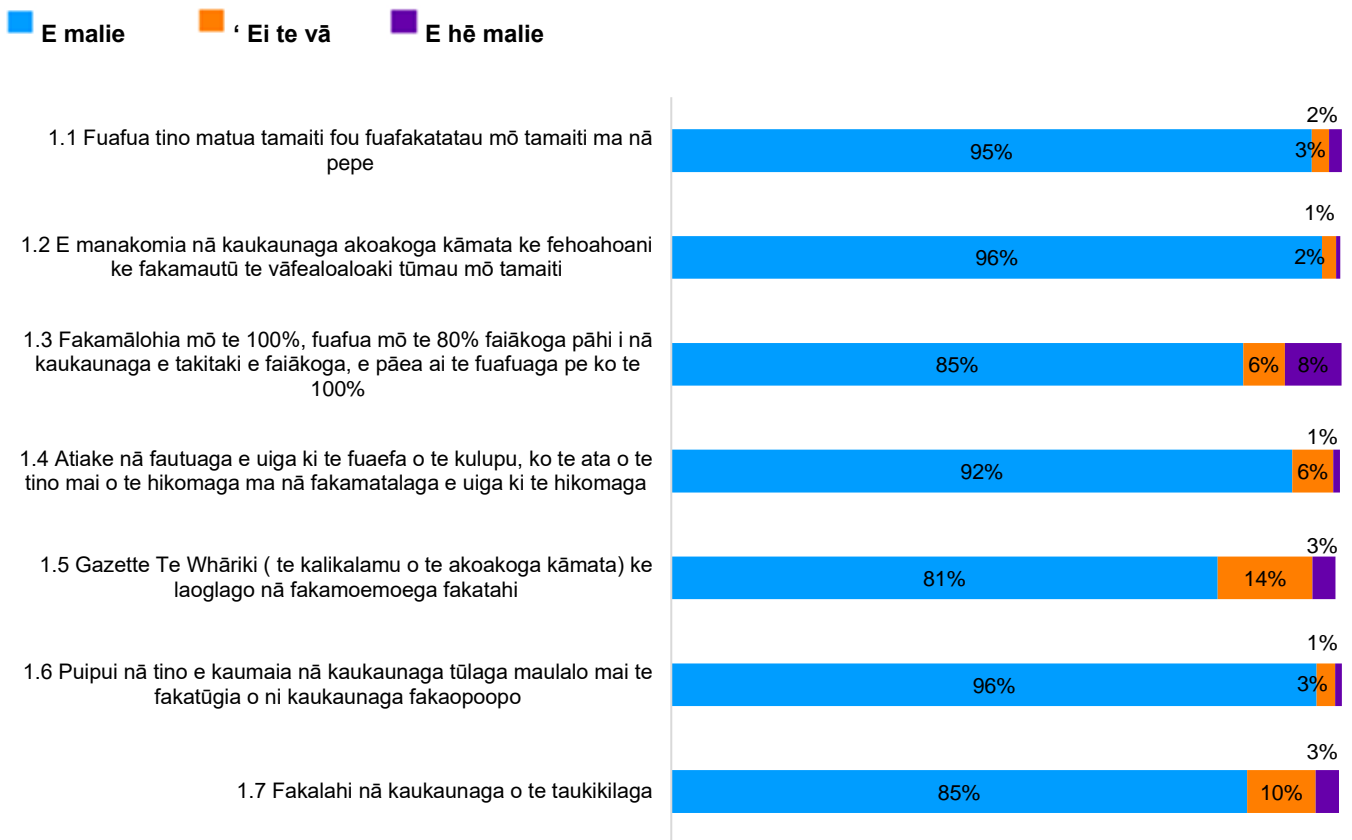
I te taimi tēnei ko te Matāeke na fai ana fono fakamua e 44 i te atunuku kātoa, nā ōmai ki ei nā tino e hili atu i te 1900, fakatahi ai ma nā fonotaga o nā tino faihea. Na maua e kimātou nā iloiloga e 2,264 i luga i te kupega tafakilagi ma nā tukumaiga tuhilima e 219 i te taimi o te fonotaga (na tāpunia i te aho 15 Māti).

Ko te Matāeke foki kua kavatu e ia te āvanoa ke fakatū ai ni kupupu fakapitoa e tolu i Aukilani, Christchurch ma Whangarei fakatahi ai ma mātua pe ko nā tino e taukikila e kilātou nā tamaiti ākoga.

Fakaaliga:

Ko nā kalafi (graph) (fuafuaga fakatatau) i loto i te fakamatalaga pukupuku tēnei e fakavae ki nā fakamaumauga mai te onoonoga kupega tafakilagi oioti. Ko te fuafuaga fakatatau e fakavae ki nā talimai ki nā onoonoga, fonotaga ma tuhi nā maua mai ma nā lagona fakaali mai mātua ma nā tino e tamaiti nā auai ki nā vāega fakapitoa.

Hini 1: Tūlaga maualuga e maua mō tamaiti i te fakaleleiagia o nā tūlaga fuafuagia

1.1 Fuafua tino matua tamaiti fou fuafakatatau mō tamaiti ma nā pepe

E lagolago mālohi ma ko te mea fakamuamua pito maualuga uma mō te tokalahiga o nā tino na tali mai. Ko iētahi e fofou ke fakalelei lahi atu. Ko te popōlega nā fakatū mai ko te aofakiga o faiākoga, fakatupega ma te ōno āfāinaga o nā lihohi e iei nei. Ko he fautuaga e uiga ki te faiga o te gāluega kā fehoahoani ki iētahi kaukaunaga ke fakatapula te tūlaga o te matua.

1.2 E manakomia nā kaukaunaga akoakoga kāmata ke fehoahoani ke fakamautū te vāfealoaloaki tūmau mō tamaiti

Lagolago mālohi. Ko iētahi tino na tali mai e lagona ko nā tūlāfono e faigatā ke fuafua ma e hē manakomia kāfai ko te Uluaki Akoakoga Faiākoga (Initial Teacher Education ITE) ma te pahene o faiākoga pāhi e fakatau fakaleleia uma.

1.3 Fakamālohia mō te 100%, fuafua mō te 80% faiākoga pāhi i nā kaukaunaga e takitaki e faiākoga, e pāea ai te fuafuaga pe ko te 100%

E fetolifaki mai nā tali. E iei te lagolago lauefa mō te hikihiki ki luga o te numela o nā faiākoga pāhi, kae fefiloi te lagolago mō te tūlāfono ki te 100% pāhi. Ko kilātou e lagolago e kikila ki ei ko he auala tāua ke fakalelei ai te tūlaga lelei e iei ma ke talafeagai ai ma te tūlaga o te vāega ma te akoakoga. Ko kilātou e teteke e iei ō lātou popōlega ki te fakatinoga ma te āfāinaga, e aofia ai nā manakoga ke fakatūmau nā tino e hēki pāhi e iei ō lātou hikili aogā ma te poto (e aofia ai te reo) ma koleniga i te gāluega. Ko te tokalahiga o nā tino na tali mai e fia kikila ki he 80% fuafuagia, kae fakaauau ke fakamālohia mō te 100%. Ko iētahi tino na tali mai e fofou ke fakalahi te fakatupega ma fakalelei te fehoahoaniga ki nā fautuaga mō kilātou e iei nā tuhi pāhi ma fātoā iku ma ko hēki maua te iloa ma te poto mahani i te gāluega, ma nā hūiga ki nā hukeya IELTS. Ko nā mātua e i nā vāega fakapitoa e tolu e kehekehe o lātou lagona e uiga ki te fakalahi o te pahene o faiākoga pāhi i nā ākoga e takitaki ai

Ko he fakamatalaga pukupuku o te fonotaga ki nā lagona fakaali e uiga ki He taonga te tamaiti – Ko tamaiti takitahi he taonga (koloa): Ata fuafua mō te fuafuaga kātoa mō te akoakoga kāmata 2019-29

ia faiākoga. Ko iētahi mātua e lagona 'ko nā uiga o te tagata e hili atu te tāua nai lo te tikeli' ka ko iētahi tino e lagona 'ko te iei o te poto hako' e tāua.'

1.4 Atiake nā fautuaga e uiga ki te fuaefa o te kulupu, ko te ata o te tino mai o te hikomaga ma nā fakamatalaga e uiga ki te hikomaga

Na lagolago mālohi. Ko he tamā vaega o nā tino na tali mai e fofou ki he fakaleleiga fakavave ki nā tūlāfono – ko iētahi e kitea e kilātou ko nā tūlāfono o te lumanaki e lahi te fakahētonu e maua ai i te fakatinoga i nā kaukaunaga pe ko te fakamanifi ai o te kehekehega. Ko iētahi tino na tali mai ke tuku mai ni fautuaga.

1.5 Gazette Te Whāriki (te kalikalamu o te akoakoga kāmata) ke laoglago nā fakamoemoega fakatahi

Na lagolago e te tokalahiga. Ko te tokalahiga e mālilie ko *Te Whāriki* e tatau ke fakamautū i loto i te gāluega, kae uiteia ko iētahi tino e kitea e kilātou ko nā lōmiga fakamua ko he mea e fakamuamua pe iei ni popōlega e ōno pā ki he kikilaga e auala mai ai ni tūlāfono e lahi.

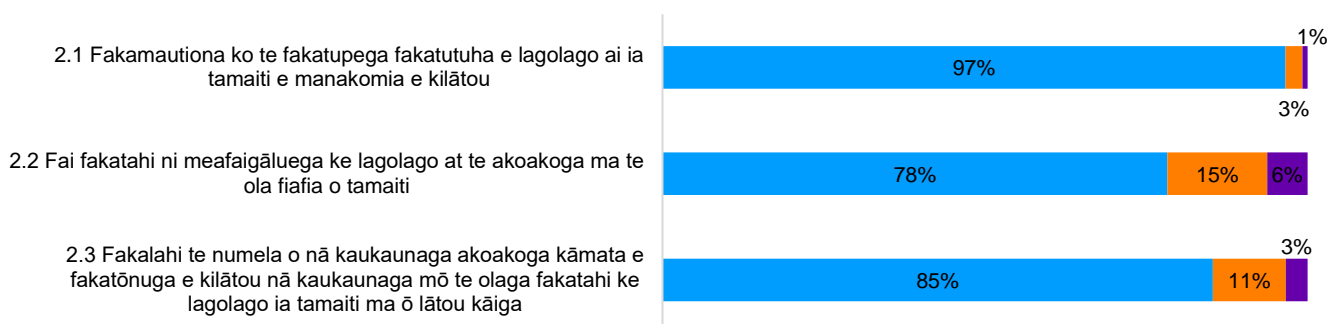
1.6 Puipui nā tino e kaumaia nā kaukaunaga tūlaga maualo mai te fakatūgia o ni kaukaunaga fakaopoopo

E lagolago mālohi. E iei te tamā popōlega ko nā tino e lelei te faiga o ā lātou gāluega i te tukumaiga o nā kaukaunaga e fakatau e kilātou nā ākoga e hē lelei ke 'fakaliliu ai ia kilātou' e mafai ke fakahala, ma ko nā tino e ō kilātou ma nā takitaki e i loto i nā gāluega kua hē lelei e tatau ke puipui ma i te toe fakatūgia e kilātou ni kaukaunaga fou i lalo o he igoa o he kamupani kehe. Ko iētahi tino na tali mai e fofou ko te talanoaga a te mana whenua ke kavea ma vāega o te talohaga ka ke fakalauefa.

1.7 Fakalahi nā kaukaunaga o te taukikilaga

Ko te tokalahiga e lagolago, kae e tokalahi nā tino na tali mai e popole kā kavea te mea tēnei ma fakaopoopoga ki te taimi ma te fitatā i nā gāluega kua māfatia pe ko nā ahiahiga e hē fakaleoa e hē maua ai ni māfutaga lelei it e vā o nā ākoga ma te ERO. Ko iētahi tino na tali mai e fofou ki ni agaga fakamoemoegia ke taukikila te tūlaga o te talimaiga ki te aganuku ma mō te mana whenua ke opotia ki nā agaga fakamoemoegia. Ko iētahi tino na tali mai na iloa e kilātou te tāua o te lava lelei i te aganuku mō kilātou nae faia nā onoonoga. Ko nā mātua i loto i nā vāega fakapitoa na fakaali to lātou fiafia i te opotia lahi ki loto i nā taukikilaga.

Hini 2: Ko tamaiti takitahi e fakamālohia i nā āvanoa fuafua fakatatau ki nā lihoi e manakomia e kilātou ke fakalauolaola ai

2.1 Fakamautiona ko te fakatupega fakatutuha e lagolago ai ia tamaiti e manakomia e kilātou

E lagolago mālohi. E tokalahi nā tino na tali mai e manatu ko te fakatupega e tatau ona fakavae ki nā manakoga o te tamaiti, nai lō te hihitemi o nā mataituhi ma nā fuainumela a te gāluega (postcode) ma ko tēia kua fakaleleia te taukikilaga ke fakamautinoa e fakafano ki te lagolagogia o iēnei tamaiti. Ko iētahi e fofou ki te mana whenua ke aofia ki nā iloiloga, ma ko nā ākoga mō te tukufakatahiga o te gagana Māoli ke aofia i te iloiloga.

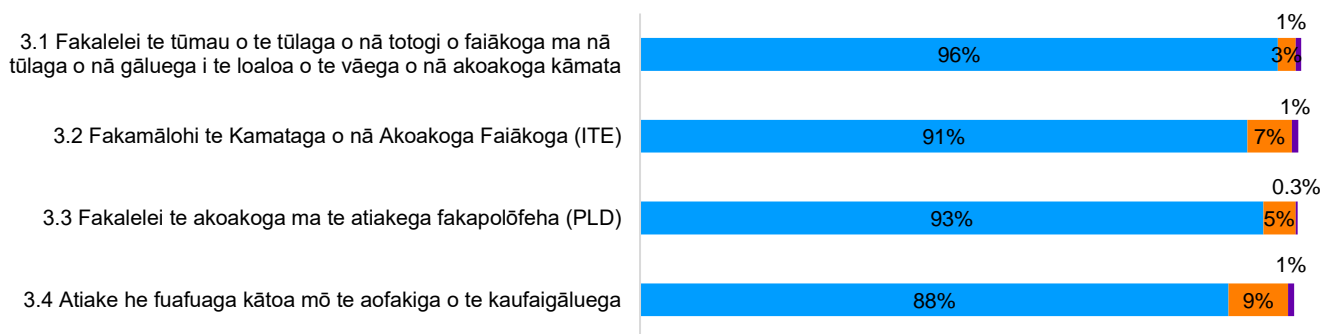
2.2 Fai fakatahi ni meafaigālua ke lagolago at te akoakoga ma te ola fiafia o tamaiti

E lagolago e te tokalahiga. Ko te Hainihi ma nā faufautua i te ola mālolō ma iētahi komiuniti e hē tūlaga manuia e fiafia ki te lelei o te tūlaga o te lelei o nā meafaigālua mō te āgai ki mua ke lagolago ai ia tamaiti. Kae ui i tēia, e tokalahi nā tino na tali mai e popole ko nā meafaigālua mō te āgai ki mua e ōno āfaina ona ko te hā fēke mālohi ki te hakiliga o te poto ma nā hikili tau ke 'tiki ai te puha' – ko nā kikilaha e lua e fetekenaki mālohi. Ko iētahi tino na tali mai e fofou ko ko te mana whenua ke aofia i loto i te fakagāhologa tēnei. Ko nā mātua i nā vāega fakapitoa na fakaali tō lātou lagona ke iloa te āgai ki mua o nā tamaiti a kilātou.

2.3 Fakalahi te numela o nā kaukaunaga akoakoga kāmata e fakatōnuga e kilātou nā kaukaunaga mō te olaga fakatahi ke lagolago ia tamaiti ma ō lātou kāiga

E lagolago mālohi. Ko te tokalahiga o nā tino na tali mai e lāgona e kilātou ko nā kaukaunaga akoakoga kāmata e tatau ke fakatōnuga e kilātou ke fakafaigōfie ke maua he avanoa ki iētahi kaukaunaga ma ko iētahi na fakamamafa te fano ki luga o te numela tamaiti e iei nā fakafītāuli ki nā uiga pe ko nā fakafītāuli i nā akoakoga. E tokalahi e iloa ko te fakatupega e manakomia ke mālama ai ki te fautuaga tēnei.

Hini 3: Ko te inivehimeni (fakafano ni tupe ma ni taimi) i te tātou kaufaigālua e lagolago ai te fakaakoakoga ma te akoakoga hili atu te lelei.

3.1 Fakalelei te tūmau o te tūlaga o nā totogi o faiākoga ma nā tūlaga o nā gālua i te loaloa o te vāega o nā akoakoga kāmata

E lagolago mālohi ma e kikila ki ie ko he vāega pito tāua i te fakaleleiga o te vāega tēnei. E kehekehe lava nā lāgona e uiga pe vēhea ona maua. E tokalahi nae manatu ki he kikilaga fakatahi, e tokalahi foki nā tino e hēki fofou ki ei. Ko iētahi tino na tali mai e fofou ko nā taimi e fakamataga ai ke totogi ma ke opotia ki nā tūlaga o nā gālua.

3.2 Fakamālohi te Kamataga o nā Akoakoga Faiākoga (ITE)

E lagolago mālohi. Ko nā popōlega lahi ma te (ITE) e iei nei e aofia ai nā kikilaga ko tamaiti e hē lava te iloa o kilātou ma te poto i nā matākupu mō te akoakoga ma ko te ITE e halahala lava te tūlaga e ie. Ko te Tāupulega Akoakoga (Teaching Council) e fakamataga mai te Polokalame Fakamaoniga ITE, Taukikilaga ma nā Manakoga mō te Iloiloga (ko nā Manakoga) e fakatinon ai he fakamanekega ki te ITE. Ko iētahi e fofou ki ni tino e maua mai ai nā koleniga fakalotoifale ke atiake ai te māfutaga ma te mana whenua ma te iwi ke fakailoa mai nā mea fakateaganuku i loto o te polokalame ma mō nā hukehukega o nā pihinihi fakateaganuku e manakomia i lalo o te tūlāfono mā mō nā hukehukega o nā pihinihi fakateaganuku e manakomia i lalo i te tūlāfono. Ko nā tino e maua mai nā koleniga. Ko iētahi e fofou ki ni kōhi ITE fakapatino mō nā faiākoga Pahefika.

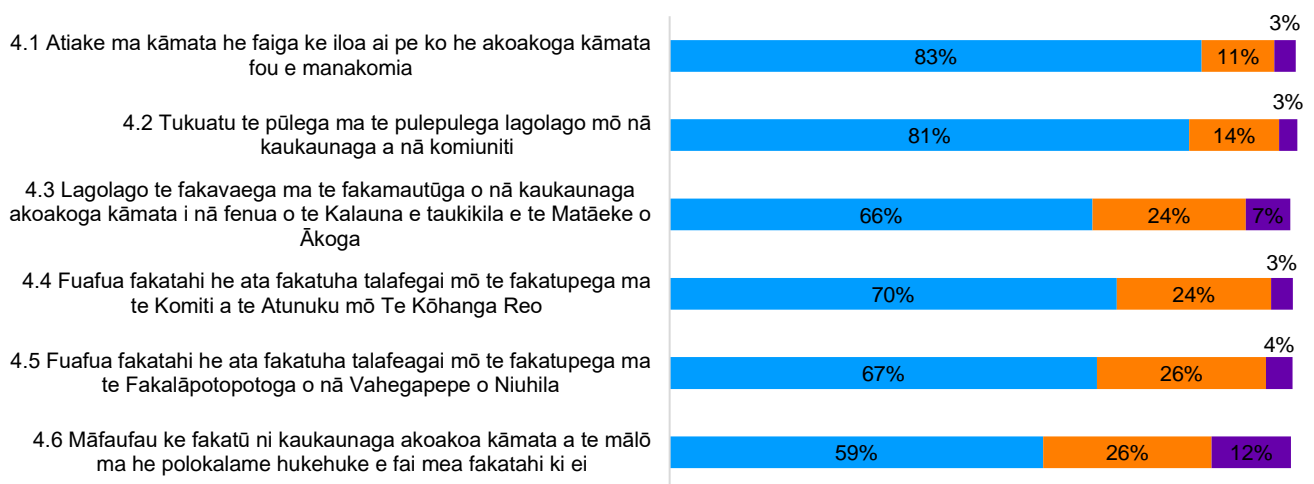
3.3 Fakalelei te akoakoga ma te atiakega fakapolōfēha (PLD)

Lagolago mālohi. E tokalahi nā tino tali mai e fakaali mai te popōlega o kilātou e uiga ki te āvanoa, totogi ma te tūlaga o te lelei. Ko te fakatupega mō te fakaavanoa mai o te taimi o faiākoga ma te malaga ko he pāpuipui, kae maihe nā nuku e mao tua. Ko iētahi tino na tali mai e māfaufau ki ni aitia mō te lototonuga o te fiafia mō āgai hako ki te te PLD, e vēia ko te takitakiga tūlaga lelei i te aganuku, ola mālōlō ma te akoakoga fakapitoa. Ko iētahi tino e fofou ko nā polokalame o te PLD ke fai fakalotoifale ke fakatōnuga e nā tino e kaumaia te mana whenua. E vēnā foki, ko te fakatonuga ke fai e nā tino e iei te hikili talafeagai i te gagana (kae maihelava te Pahefika).

3.4 Atiake he fuafuaga kātoa mō te aofakiga o te kaufaigāluēga

E lagolago mālohi. Ko nā popōlega e uiga ki te aofakiga o faiākoga ko ni hini tāua i te fakaliga o nā manatu. E tokalahi nā tali mai e fofou ko te Matāeke ke hili atu te filigā i te fakatohinamaiga ma te fakatūmauga o faiākoga Māoli ma Pahefika ma tamālolōa. Ko iētahi e fofou ke gālulue fakatahi te Matāeke ma te iwi ke maua mai nā fakamālohiga fuafuagia ki kāiga. Ko iētahi e fofou ki he fuafuaga patino ke kolēni ma fakalelei nā hikili o nā faiākoga Pahefika. Ko nā mātua i nā vāega fakapitoa e iloa e kilātou e iei te aogā i te kehekehega o te kaufaigāluēga.

Hini 4: Ko te fuafuaga e mautinoā ko te fakahoa mai e aogā, lava lelei ma kehekehe.

4.1 Atiake ma kāmata he faiga ke iloa ai pe ko he akoakoga kāmata fou e manakomia

E lagolago mālohi. Ko iētahi tino na tali mai e fofou ko nā kaukaunaga a nā komiuniti ke tuku ki ei te fakamuamua ka ko iētahi e fofou ko nā kaukaunaga fou uma ke fakahino mai pe vēhea ona tuku fakatahi te te reo Māori, tikanga ma te matauranga fakalotoifale. E tokalahi te numela o nā tino e lalahi nā tautuaga na fakahoa mai e teteke auā e lagona e kilātou ko te fakagataga o te fakahoamaiga o nā kaukaunaga e ōno maua ai he tūlaga kua lotomalie pe kua hē lelei ai nā kaukaunaga e iei nei ma tāofia ai nā gāluēga mō te kaumaiga o nā māfaufauga fou. Ko iētahi tino na tali mai na kitea foki e kilātou ko te fuafuaga o te tukumaiga e faigatā fakatahi ai ma te tūlaga i te fakatātiaga mai o te kogāfenua ko te vāega e fokotahi oioti i nā mea e tāua i nā mātua. Ko nā tino iēnei na tali mai e hē manatu ko te Matāeke e i he tūlaga pito lelei ke fai ni fakaikuga lelei ma ko he kikilaga ki he maketi e hili atu te lelei. Ko nā mātua i nā vāega fakapitoa e fakaali to lātou lagolago ki te aitia o te fakahoamaiga fuafuagia.

4.2 Tukuatu te pūlega ma te pulepulega lagolago mō nā kaukaunaga a nā komiuniti

E lagolago mālohi lahi. E tokalahi e talitonu ko te lagolago e tatau foki ke maua e nā kaukaunaga tau te tagata lava ia. E tokaitiiti nā tino na fakailoa mai e manatu ko nā kaukaunaga e fakavae i te komiuniti, ko nā kaukaunaga e tū tautahi a te ECE e tatau ke fakamālohia ke fano ki lalo o te fakamalu fuaefa o nā mea e motukehe ma tūtokahi e fakavae i te komiuniti, ma ko nā pūlega ma nā pulepulega lagolago kua teka na ofo atu e te Matāeke ke toe fakaofi mai ma ko he auala e hili atu e kikila ai ki ni hūiga fou ke fotuaki mai.

4.3 Lagolago te fakavaega ma te fakamautūga o nā kaukaunaga akoakoga kāmata i nā fenua o te Kalauna e taukikila e te Matāeke o Ākoga

E fefiloi nā lagolago. Ko iētahi tino na tali mai kua opotia fakatahi ma te matākupu tēnei ma te māfaufauga mō ni kaukaunaga a te mālō. Ko te Vahegapepe (kindergarten) e kikila ki ei ko he fakatakitakiga muamua tēnā o te manuia i te vāega tēnei e iētahi ma ko nā Vahegapepe i Niuhila e fofou ke haoloto e hēai ni totagi i nā fenua o te ākoga. Ko he numela tokalahi o nā tino na tali mai e manatu ko nā fakaikuga e hē tata ke fakavae ki ni ata fakatuha āgai ki nā tino e lātou nā mea.

4.4 Fuafua fakatahi he ata fakatuha talafegai mō te fakatupega ma te Komiti a te Atunuku mō Te Kōhanga Reo

Na lagolago lelei. Ko he numela taigole o nā tino na tali mai e fia kikila ki te fakatupega ke fakahoa tutuha ki nā tautuaga uma.

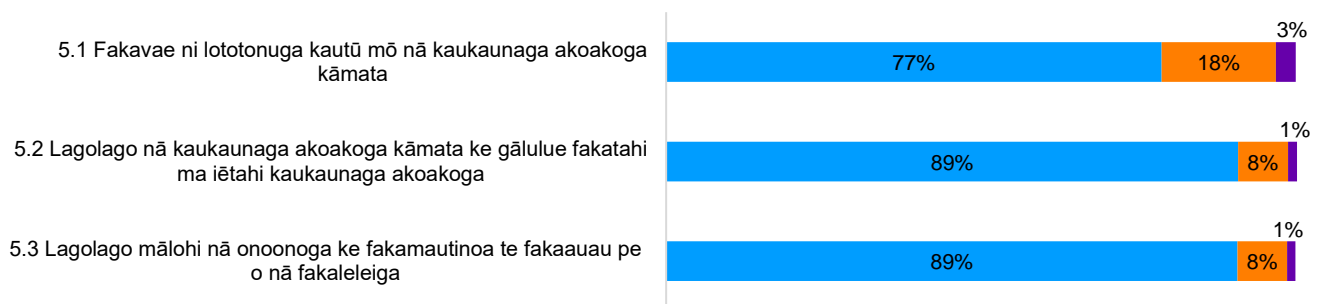
4.5 Fuafua fakatahi he ata fakatuha talafeagai mō te fakatupega ma te Fakalāpotopotoga o nā Vahegapepe o Niuhila

Na lagolago lelei. Ko he numela taigole o nā tino na tali mai e fia kikila ki te fakatupega ke fakahoa tutuha ki nā tautuaga uma.

4.6 Māfaufau ke fakatū ni kaukaunaga akoakoa kāmata a te mālō ma he polokalame hukehuke e fai mea fakatahi ki ei

Ko te fuafuaga pito hili atu te taigole o nā tino na lagolago ki ei. E ui lava ko te iloiloga e fakaali mai e 59% na mālilie ki ei, ko he numela lahi o nā tino na tuku mai a lātou tuhi e hē fofou ki ei. Ko nā popōlega e lavea ai nā kaukaunaga ki nā mea tōtino a te mālō ma kua lahi te hē tutuha o te āvanoa ki nā lihoi ma kua kitea te tūlaga fakaiūkau ma kua fai vāega. Ko nā tino na tali mai e popole foki e uiga ki he tūlaga hē manuia kāfai te mālō e laihene ma maua e ia nā kaukaunaga. Ko iētahi e fofou ki he kikilaga alataki hākilikiliga a te Whānau Ora ke mafai ia whānau ke āvanoa ki te lahi o nā kaukaunaga i he auala e fokotahi.

Hini 5: Ko te hihitemi o te akoakoga kāmata e fakaauau pea ke hākilikili ni māfaufuga fou, akoako ma fakalelei

5.1 Fakavae ni lototonuga kautū mō nā kaukaunaga akoakoga kāmata

E lagolago mālohi ma ko nā tino na tali mai e fiafia ki te āvanoa ke gālulue fakatahi ma nā tino hukehuke fakapitoa. Ko he vāega taigole e popole ko nā lototonuga kautū e i nā hē fakaaogā tutuha pe tataki ai ki ni fakaikuga lelei mō tamaiti.

5.2 Lagolago nā kaukaunaga akoakoga kāmata ke gālulue fakatahi ma iētahi kaukaunaga akoakoga

E lagolago mālohi. Ko te tokalahiga o nā tino na tali mai e kitea e kilātou te ōgai ki luga o te faimeafakatahi ma te faipāga e lagolago ai ki te tūlaga o te akoakoga o tamaiti kāmata ma te fakamanuiaga fakapitoa ki nā kogāfenua e

motukehe ma maotua. Ko he numela taigole e lagona ko nā leo o kilātou e hē lagona i nā gāluluega fakatahi e aofia ai te loaloa o te vāega o te akoakoga kātoa.

5.3 Lagolago mālohi nā onoonoga ke fakamautinoa te fakaaauau pe o nā fakaleleiga

E lagolago mālohi. Kae ui teia, ko te lagona fakaali e talohaga foki ki te ERO ke fakatūmau pea tona tiute kautū i te onoonoga fakalotoifale o nā ākoga – i te kaumaiga o ni iloiloga o nā hākilikiliga ma te fakagāhologa o nā kautū mō nā tino e laina fakatahi.

Ko heā te mea e mihi?

- » Ko he fakatupega e fano pea āgai ki luga ma he iloiloga o he hihitemi mō he fakatupega ke fakalelei ai te hihitemi.
- » Ke fakalelei te tukufakatahiga o te fuafuaga ma te Fuafuaga Katoa o te *Ola fiafia o Tamaiti ma Tupulaga Talavou* a te Mālō ma te Kōrero Mātauranga, e aofia ai nā Iloiloga mō Akoga mō Taea o ma te *Fuafuaga Fakatino mō te Akoakoga Lagolago 2019-25*.
- » Fakamaninoga pe vēhea ona fakatino te fuafuaga ki te Tiriti o Waitangi ma pe vēhea ona fakalelei ai te akoakoga mō Māoli ma Pahefika.
- » Fakatauliaga o nā fakaikuga o te iloiloga Fakavae i te Kāiga ma te fakalahi o te taimi ke fehoahoani ai ke iloa ola i loto i nā komiuniti ke mafai ai ia mātua ke nonofo i te kāiga fakatahi ma ō lātou tamaiti.
- » Ke fakatāua lahi te kikilaga ki ola mālōlō ma te ola fiafia o tamaiti, e aofia ai te āvanoa ki nā akoakoga lagolago.
- » Ko he kikilaga mālohi ke atiake fakalelei te hihitemi akoakoga kāmata fakamua ke fano kehe mai i nā hihitemi fakapitoa ki te tino lava ia, e fakatāua ai nā tupe maua.
- » Ke lahi atu te fakatāua o te fakalauolaolaga o te mafai ke takitaki lelei ma te fakaaogā o nā fakamatalaga i nā fuainumela ke tutuha lelei mō tamaiti ma faiākoga.